
Przedmowa

Niniejsza monografia stanowi naukowe studium procesów modernizacyjnych zachodzących we współczesnej Europie Środkowo-Wschodniej oraz strategii służących ich realizacji. Krajobraz społeczno-gospodarczy państw, które po 1989 roku odzyskały suwerenność, nie jest monolitem. Strategie adaptacyjne przyjęte w Gruzji, Białorusi czy Ukrainie wykazują głębokie zróżnicowanie, będące odzwierciedleniem radykalnych przeobrażeń geopolitycznych minionej dekady. Publikacja stawia sobie za cel analizę tych dywergencji, wskazując na kluczowe determinanty sukcesów oraz porażek procesów transformacyjnych w tej części świata.

Z wielowymiarowości analizowanych zjawisk wynikało interdyscyplinarne podejście, łączące ekonomię, socjologię, prawo, nauki o polityce i administracji, agronomię oraz inżynierię. Dzięki zastosowaniu zróżnicowanego instrumentarium badawczego – od analiz VOSviewer po modele *k-means* i wykorzystanie baz danych WITS i TiVA – autorzy wychwytują emergentne trendy transformacji, których nie ujawniłoby podejście monodyscyplinarne. Monografia została podzielona na pięć bloków tematycznych: od cyfryzacji i kapitału ludzkiego, przez analizę instytucji i dziedzictwa, po kwestie integracji transportowej, rolnictwa i nowoczesnego zarządzania. Perspektywa teoretyczna spotyka się tutaj z bogatym materiałem empirycznym z Gruzji, Ukrainy czy Białorusi, zestawionym z polskim doświadczeniem transformacyjnym.

Prezentowane teksty są owocem pracy absolwentów Programu Kirkland Research, stanowiącego naukową ścieżkę w ramach Programu Stypendialnego im. Lane’a Kirklanda. Zainicjowany w 2016 roku komponent Kirkland Research oferuje krótkoterminowe staże badawcze w Polsce dla osób o ugruntowanej pozycji naukowej – wybitnych profesorów i doktorów. W trakcie semestralnego pobytu w Polsce stypendyści realizują indywidualne projekty badawcze pod kierunkiem tutorów, czego finalnym efektem jest autorska publikacja naukowa. Do dziś ścieżkę tę ukończyło 58 badaczy, tworząc unikatową sieć wymiany wiedzy w regionie.

Szerszym kontekstem dla tych działań jest Program Stypendialny im. Lane’a Kirklanda, który od blisko 26 lat wspiera liderów z Europy Wschodniej, Południowego Kaukazu i Azji Centralnej. Jego misją jest dzielenie się polskimi doświadczeniami w zakresie transformacji ustrojowej i integracji z Unią Europejską. W gronie ponad 1000 absolwentów znajdują się dziś członkowie rządów, parlamentarzyści, menedżerowie korporacji oraz wpływowi działacze społeczni. Sukces ten jest możliwy dzięki współpracy z renomowanymi polskimi uczelniami, takimi jak Uniwersytet Warszawski, SGH, Uniwersytet Jagielloński, AGH, UMCS, UAM czy Uniwersytet Wrocławski. Współpraca ta buduje trwałe partnerstwa międzyinstytucjonalne i pozwala na szerokie spojrzenie na problemy regionu.

Z dumą oddajemy w Państwa ręce niniejszą monografię – świadectwo naukowego potencjału naszych stypendystów oraz dorobku Programu Kirkland Research. Publikacja ta, przygotowana dzięki fundatorowi Programu, Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz jego realizatorowi Fundacji Liderzy Przemian, ma ambicję stać się katalizatorem dyskusji nad zrównoważonym rozwojem i odpornością państw regionu.

Dziękujemy również zespołowi redakcji czasopisma naukowego „Przegląd Europejski - European Studies Quarterly” wydawanego przez Uniwersytet Warszawski za inspiracje i wsparcie merytoryczne w trakcie przygotowania tej monografii.

*prof. dr hab. Yuriy Hubeni,
redaktor naukowy*

*oraz zespół Fundacji Liderzy Przemian,
Warszawa*